

9.4. La latina sen fleksio (LSF) kompare al la klasika latina

Fontoj: Peano: „100 exemplo de Interlingua”, el 1913: 6–12, „Key to Interlingua – Primo libro de Interlingua” el 1931 kaj „Interlingua” de Cassina & Gliozzi el 1945.

9.4.1. Prononco

La prononco de la klasika latina havas nuntempe multajn variaĵojn. La plej konata estas la mezepoka germaneca varianto, kiu ankoraŭ hodiaŭ validas kiel normo en la lernejoj en Mez-Eŭropo. En Italio male regas la palataligata prononco laŭ vatikana maniero. La kongreso en Avignon en la jaro 1956 rekomendis la rekonstruitan klasikan prononcon, t.n. Restituta-n. Diversaj fontoj de LSF ne kongruas en la indikoj pri la prononco. La propono de Peano korespondas al la germana varianto escepte de *c* kaj *ph*, la aŭtoro rimarkas, ke pluraj homoj preferas la italigitan prononcon. Ankaŭ Cassina kaj Gliozzi diras, ke la latina prononciĝas ĉe diversaj nacioj diverse.

Principe devus ĉiu litero havi nur unu prononceblon. Laŭ la germana uzo estas prononcataj la bazaj vokaloj (*a*, *e*, *i*, *o*, *u*), la distingo inter malfermita kaj fermita prononcoj ne estas fonologia. Plue oni prononcas: *y* [ü] kiel en „Typus”, *ae* [ä] kiel en „Prälat”, *oe* [ö] kiel en „Ökonom”. En la konsonanta sistemo oni devas prononci *c* ĉiam kiel [k] kaj *g* ĉiam kiel [g], do *Cicero* [kikero] (nek [sisero], nek [ĉiĉero], nek [cicero]) kaj *gingiva* nepalataligite [gingiva]. *H* kaj *ch* estas prononcataj kiel laringaloj, kombinite kun aliaj konsonantoj (fakte en la vortoj origine grekaj) restu *h* muta, kiel en *mytho* [myto], *rhetore* [retore], *amphora* [ampora]. La propono de Peano favoris la grekan varianton kun [th] kaj [ph], Cassina & Gliozzi restas ĉe la prononco *ph* [f], kiel [amfora], [fotografema]. Senvoĉaj plozivoj versimile ne estas aspirataj ([p], [t]). Laŭ Cassina & Gliozzi *ti* [tsi] : *otio* [otsio]. *J* [j] kaj *k* [k] normale ne troviĝas en klasikaj tekstoj, nur poste oni enkondukis skribmanieron *i>j* je la vortkomenco antaŭ vokalo (Julius, janua, jus) kaj en kelkaj kazoj *ca > ka* (Kalendae, Karthago). *Qu* estas [kw]: *liquido* [likwido]. la prononco de *r* ne estas preskribita ĉe Peano; laŭ „Key” el la jaro 1931 ĝi devas esti „trilled”. *S* estas senvoĉa [s]. *V* estas [v] aŭ [w], *x* estas [ks]. *Z*, kiu aperas en la vortoj transprenitaj el la greka lingvo, estas voĉhava [z] (zelo, zona).

9.4.2. Substantivoj

La klasika latina lingvo havas kvin deklinaciajn tipojn. La kazoj estas: nominativo, genitivo, dativo, akuzativo, vokativo, ablativo. En la vortaro oni trovas krom nominativo ĉiam la finaĵon de genitivo, kiu gravas por alordigo al la deklinacia tipo (ekz. servus, –i 2-a dekl., domus, –us 4-a dekl.). La genitivo bezonatas precipe en la tria deklinacio, ĉar tie aperas la vortradiko nemallongigita, ekz. mil-es (nom.) mil-it-is (gen.), temp-us (nom), temp-or-is (gen.). La sama radiko estas en ablativo.

En la vulgara latina la deklinacio reduktiĝis al du tipoj: *femina*, –*ae* por ina genro kaj *servus*, –*i* por vira genro. La neŭtroj transiris al ina genro (parto de 3-a kaj la 5-a deklinacio al la unua) aŭ al vira genro (parto de la 3-a kaj la 4-a deklinacio al la dua). Krome